

ОЦЕНКА НА РИСКА ЗА БИОЛОГИЧЕН АГЕНТ КОРОНАВИРУС SARS-COV-2, ПРИЧИНЯВАЩ ЗАБОЛЯВАНЕ COVID-19

Настоящата оценка на риска идентифицира опасности, свързани с нов биологичен агент, причиняващ заболяване COVID-19 и се извършва на основание чл. 11, ал. 1, т. 1 от Наредба №5/1999 г. за реда, начина и периодичността на извършване на оценка на риска.

"Биологични агенти" са микроорганизми, вкл. онези, които са генетично модифицирани, клетъчни култури и човешки ендопаразити, които могат да провокират инфекция, алергия или токсичност.

Близък контакт се определя като:

- съжителство в едно домакинство с пациент с COVID-19;
- директен физически контакт с пациент с COVID-19 (напр. ръкостискане);
- директен незащитен контакт с инфекциозни секрети на пациент с COVID-19 (напр. при опръскване при кихане, допир до използвани от пациента кърпички с голи ръце);
- директен (лице в лице) контакт с пациент с COVID-19 на разстояние до 2 метра и продължителност над 15 мин.;
- престой в затворено помещение (напр. класна стая, болнична стая, стая за срещи и др.) с пациент с COVID-19 за ≥ 15 мин. и на разстояние минимум 2 метра;
- лице, полагащо директни грижи за пациент с COVID-19, без препоръчаните лични предпазни средства, или с евентуално нарушена цялост на личните предпазни средства;
- пътуване в самолет в близост до лице с COVID-19 (до две места във всички посоки), придружител при пътуване или лица, полагащи грижи, членове на екипажа, обслужващи дадения сектор, където седи заболялия (ако тежестта на симптомите при заболялия или негово преместване/движение сочи за по-голяма експозиция за близък контакт, може да се определят и други или всички пътници в самолета).

Какъв е начинът на предаване?

По данни на СЗО има два основни пътя на предаване на вируса COVID-19:

- Респираторен. Дихателните капчици се генерират, когато заразеният човек кашля или киха. Всеки човек, който е в близък контакт с човек, който има респираторни симптоми (например кихане, кашлица) има риск от излагане на потенциално инфекциозни дихателни капчици.
- Контактен. Капките могат да попаднат върху повърхности, където вирусът може да остане жизнеспособен; по този начин, непосредствената среда на заразен индивид може да служи като източник на предаване (известно като контактно предаване).
- Рискът от заразяване с вируса на COVID-19 от фекалиите на заражено лице изглежда нисък. Има някои доказателства, че COVID-19 вирусът може да доведе до чревна инфекция и да присъства в изпражнения, но досега само едно проучване е култивирало вируса на COVID-19 от едно изпражнение. Няма съобщения за предаване на вируса на COVID-19 по фекален път.
- Инкубационният период за COVID-19 (т.е. времето между излагане на вируса и появата на симптомите) понастоящем се изчислява между 2 и 14 дни. На този етап е известно, че вирусът може да се предаде, когато заразените лица проявят грипоподобни симптоми.

Устойчивост на вируса на повърхности

- Не е сигурно колко дълго вирусът, който причинява COVID-19, оцелява на повърхности, но изглежда вероятно да се държи като други коронавируси. По данни на СЗО скорошен преглед на оцеляването на човешките коронавируси на повърхности е констатирал голяма променливост, варираща от 2 часа до 9 дни.
- Времето за оцеляване зависи от редица фактори, включително вида на повърхността, температурата, относителната влажност и специфичния щам на вируса.
- Същото изследване установява, че ефективно инактивиране може да бъде постигнато в рамките на 1 минута, като се използват общи дезинфектанти, като 70% етанол или натриев хипохлорит.

Какви са симптомите на инфекция COVID-19

От това, което знаем досега, вирусът може да причини леки грипоподобни симптоми като

- треска (висока температура);
- суха кашлица;
- затруднено дишане;
- болка в мускулите;
- умора.

По-сериозните случаи развиват тежка пневмония, синдром на остър респираторен дистрес, сепсис и септичен шок, които могат да доведат до смъртта на пациента. Хората със съществуващи хронични състояния изглежда са по-уязвими от тежките заболявания.

Рискови групи

Обикновено възрастните хора и тези с придружаващи заболявания (например хипертония, сърдечни заболявания, диабет, чернодробни заболявания и респираторни заболявания) се очаква да бъдат изложени на по-голям риск от развитие на тежки симптоми.

АНАЛИЗ НА РИСКА

Към момента на изготвяне на оценката на риска Европейският център за превенция и контрол на заболяванията отчита следния риск от разпространение и последици:

- **Рискът от тежко заболяване, свързано с инфекция с COVID-19** за хора от ЕС/ЕИП и Обединеното кралство, понастоящем **се счита за умерен** за общото население **и висок** за възрастните хора и хората с хронични заболявания.
- **Рискът от по-леко заболяване и последващото въздействие** върху социалната и свързаната с работата дейност **се счита за висок**.
- **Рискът от поява на междуобщностно предаване** на COVID-19 в ЕС/ЕИП и Великобритания понастоящем се счита за **много висок**.
- **Рискът от широко разпространено предаване** на COVID-19 от националната общност в ЕС / ЕИП и Великобритания през следващите седмици е **висок**.
- Рискът, свързан с предаването на COVID-19 в здравните и социалните институции с голям брой уязвимо население, се счита за **висок**.
- Рискът за хора от ЕС/ЕИП, пътуващи/пребиваващи в географски зони с предполагаемо разпространение в общността е **много висок**.

От съществено значение е да се въведат мерки за забавяне на разпространението на вируса сред населението.

Със Заповед РД-07-1-124 от 13.03.2020 г. на Министъра на здравеопазването е наредено всички работодатели в зависимост от спецификата и възможностите на съответната трудова дейност да въведат дистанционна форма на работа за служителите си.

Когато това е невъзможно, работодателите организират провеждането на засилени противоепидемични мерки в работните помещения.

Имайки предвид посоченото, рискът за работещите от заразяване с COVID-19 и разпространение се определя като висок, изискващ прилагането на незабавни мерки.

ОБЩИ МЕРКИ ЗА ИОХЦФ

1. Идентифициране на лица, които имат заболявания, които ги излагат на по-висок риск от сериозно заболяване (например диабет, сърдечни и белодробни заболявания, напреднала възраст). Разглеждане на възможностите за работа от дома на тези лица.

2. Почистване и дезинфекциране на работните места съгласно "Алгоритъм на дезинфекционните мероприятия в обекти с обществено предназначение в условията на епидемично разпространение на COVID-19 на Националния център по заразни и паразитни болести.

3. Насърчаване на хигиената на ръцете:

Осигуряване на достатъчно количество дезинфектант, сапун, кърпи за еднократна употреба и следене за наличности по работни места.

4. Информирание на работещите да не използват чужди телефони, бюра, работни инструменти, когато е възможно.

5. Информирание на работещите за правилният начин на използване на лични предпазни средства.

6. Информирание на работещите за действия при симптоми, наподобяващи COVID-19 и план за действия. Незабавно уведомяване на ръководството и колегите при поява на симптоми.

7. Разглеждане на възможностите за работа от дома.

8. Разглеждане на възможностите за гъвкаво работно време.

9. Информирание на работещите за правото им за ползване на отпуска по болест и болничен след пътуване в чужбина.

10. Проследяване на официалната информация и препоръки на здравните власти, своевременно информирание на работещите и реакция при необходимост.

11. Разглеждане на възможността за по-свободна политика относно използването на платен и неплатени отпуск.

12. Пътуване и командировки в чужбина.

Забрана за пътуване в държави с определен от Министерство на външните работи висок риск от заразяване (освен при неотложна необходимост).

Ограничаване на пътуванията/командировките в държави с регистрирани случаи на COVID-19 по възможност.

**СПЕЦИФИЧНИ МЕРКИ ЗА КОНКРЕТНИ ДЕЙНОСТИ С ВЪЗМОЖЕН БЛИЗЪК
КОНТАКТ**

ДЕЙНОСТ С ВЪЗМОЖЕН БЛИЗЪК КОНТАКТ	СПЕЦИФИЧНИ МЕРКИ (В ДОПЪЛНЕНИЕ КЪМ ОБЩИТЕ)	СРОК
Места за влизане и излизане	<p>Наблюдение на влизащите лица за симптоми и недопускане на служители с прояви на остри заразни заболявания и забрана за влизането на външни лица.</p> <p>Поставяне на диспенсър с дезинфектант на входа и поддържане на наличностите.</p> <p>Осигуряване на лични предпазни средства за портиерите, ангажирани с пропусквателния режим - маска, ръкавици, дезинфектанти.</p> <p>Поставяне на постери (информационни материали), насърчаващ използването на дезинфектанта, хигиена на ръцете, респираторен етикет и др.</p>	До отмяна на епидемичната обстановка
Работни помещения- лаборатории, кабинети ,канцеларии на административните звена	<p>В работните помещения да се допускат до двама души съгласно заповедта за организация на работа в института в условия на епидемия от COVID-19.</p> <p>За всички служители в ИОХЦФ са осигурени лични предпазни средства: ръкавици, лицеви маски и предпазни шлемове.</p> <p>Да се почистват често предмети, които се докосват, като дръжки, клавиатури и др. с дезинфектанти или сапун и вода.</p> <p>Провеждане на извънреден инструктаж за опасностите от COVID-19 и поддържане на социална дистанция.</p> <p>Задължително носене на маски в сградата на ИОХЦФ.</p> <p>Електронно подписване на документи за всички случаи, при които е приложимо и използване на пощенските кутии за документи на хартиен носител за административните звена.</p> <p>Проветряване възможно най-често на работните помещения.</p>	До отмяна на епидемичната обстановка

Мероприятия в ИОХЦФ и работни срещи	Директорски съвети, научни съвети, общи събрания, научни журита по процедури за придобиване на научни степени и звания и др., да се провеждат дистанционно през електронна платформа.	До отмяна на епидемичната обстановка
	Предварителна връзка с участниците в работната среща с уведомяване, че ако имат някакви симптоми или се чувстват неразположение, те не трябва да присъстват.	
	Информирание за мерките, които се предприемат, за да направят това събитие безопасно за участниците.	
	Поставяне на диспенсъри с дезинфектант на алкохолна основа на видно място наоколо, задължително носене на маска.	
Участия в събития: обучения, конференции, изложения в България и извън страната	Преглед на актуална информация относно случаи на COVID-19 в съответното населено място.	До отмяна на епидемичната обстановка
	Разглеждане на възможността за отлагане на участието	
	Изискване на информация от организатора относно предприетите мерки за безопасност на събитието.	
	На служители, посетили масови мероприятия, се налага двуседмична карантина	
Почистване	Осигуряване на лични предпазни средства за почистващия персонал.	Постоянен
	Указания към почистващия персонал относно изискванията за хигиена на ръцете.	
	Осигуряване на найлонови торби за отпадъци в кошчетата с цел избягване на директен контакт с отпадъка.	
	По-често почистване и дезинфекция. Поддържане на наличност от хигиенни материали.	

Нивото на риска при липса на мерки е **много високо**.

18.11.2020 г.

Директор на ИОХЦФ-БАН:

(проф. дхн Светлана Симова)